

۲۲۸۶

این بایگ نامش با دوره محمد باقر محمدی است

دانشگاه ملی ایران

دانشگاه حقوق

بسمه

و

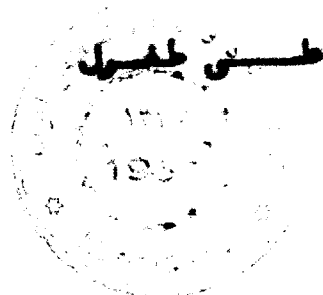
گفتار آن در ایران

براهناتی استاد ارجمند جناب آقای

دکتر کاظم ناصحی

بایان نامه تحصیلی

دوره فوق لیسانس مشاوران اداری

۲۲۸۶

فهرست طبس درجیات

مجلسه	موضوع
۳	اهمیت بیمه
۷	فصل اول - پیدایش بیمه
۲۴	فصل دوم - گسترش بیمه در ایران
۲۹	بیمه آتش - - - - - سوزی
۳۶	بیمه بازرگانی
۴۷	بیمه عمر و حوادث
۶۴	بیمه اتوموبیل و شخص ثالث
۷۵	مابقی رشته های بیمه
۹۷	فصل سوم - بیمه و اقتصاد ملی

(۵۵) ۳۳۱ ط ۳۳۱
فهرست طبس درجیات
۱۳۴۰ - ۸۱ - ۱۳۴۰

۲۳۱۶

اهمیت بیمه

در دهائی که اقتصاد به پایه ای از ارزش و اهمیت رسیده که آنرا پایه و اساس راههای سیاست جامعه و عامل مهم ارزشهایسی جوامع شرقی میدانند کافیست که در یک جنبه خاطر نشان سازیم که "بیمه بهترین عامل ثبات اقتصادی بوده و مطمئن ترین معیار سنجش رشد و توسعه بشمار میآید" با بذل توجه به حقیقت فوق الذکر تصور ورود اهمیت بیمه از لحاظ اقتصادی و سیاسی در چند گانه بیان گردیده است برای بی بردن به اهمیت این مهم اجتنابی نیز کافی است و جنبه از شاه جنبه های پیام اطیحضرت شاهنشاه آریامهر را که به مناسبت نخستین سال برگزاری روز بیمه صادر فرموده اند عیناً ضمکنیم .

"در گذشته بکرات تذکر شده ایم که مهمترین جزئیگوی احتیاجات

جوامع حال و آینده بشری در تحت هر روزی که باشد بیمه های

اجتنابی و مهرسات تعاونی است .

گذشته از بیهوده های اجتنابی که لازمه تحقق انقلاب ایران

است از نظر عدمی و اقتصادی نیز نقش بیهوده در حیا چینی بسیار

مهم است و زیرا این بیهوده ها لازمه تحقق توسعه این لیبول فعالیها

هستند و بهین دلیل میبینیم که در جوامع شرقی هر قدر پیشرفت

اقتصادی و عدمی بیشتر باشد فعالیهای سازمانهای مختلف بیهوده

نیز گسترش یادگیری دارد*

طاسفانه باید اذعان نمود که با اهمیت غیر قابل انکار روزافزونی

که بیهوده در جهان امروزی دارد در کشور ما آنطور که باید و شاید نمود

توجه و عنایت قرار نگرفته است طاعت الملل این عدم توسعه و پیشرفت

به نظر نهی شده ناشی از عدم توجه دولتها به اثر فعالیتات اقتصادی

و زمینه سازی و آموزش لازم برای آماده نمودن اذهان عمومی جهت

قبول و درک اهمیت قرآنی است که به تصویب میروند .

طنی الاصول قوانین یادارای زمینه قبلی بوده و مسوق بسایه

میباشند و تکمیلی محسوب میشوند که در اینصورت به ملت آگاهی افراد

کثیر از چگونگی و هدف آنان نیازی به تبلیغ و زمینه سازی نیست و با
از نوع قوانین بی سابقه و دارای منشاء و هدف جدید (اجتماعی-
اقتصادی-سیاسی) هستند که مباحثه حقا زمینه را برای درک عامه
و تطبیق افراد جامعه و جلب موافقت و استقبال آنان فراهم ساخت
و الا به نوع عدم تطابق بین افراد اجتماعی که قانون برای آنها
وضع میشود و قانون بوجود میآید که هر چند بالا چهار افراد جامعه
پس از گذشت زمان نسبتا طولانی به قانون آشنا میشوند و آنرا درک
میشوند ولی تا رسیدن آن زمان فاصله زیادی بین مردم و قانون
وجود خواهد داشت بهترین و باارزترین نمونه آن همین قانون موقتی
و جدید بیمه اجباری دارندگان وسائل نظیر موتورهای زمینی در برابری
اشخاص ثالث است که به اختصار آنرا "قانون بیمه شخص ثالث" مینامند
با آنکه سه سال از عمر این قانون طبع و ترقی میگذرد با توجه به اینکه
اساس و هدف این قانون توسعه عدالت اجتماعی و تثبیت وضع مالی
خانوادهها میباشد و با در نظر گرفتن اینکه ۹۰٪ دارندگان وسائل
نظیر موتورهای زمینی تا کنون حق بیمه مربوطه را پرداخته اند و چندین میلیون

شما روح در پالت داده اند . عزیز هم در حد هادی از همین
بیه گزاران حتی افراد عموماً فکر معنی و طبعی عنوان شخصیت را -
نیدانند و به دنبال شناسایی شخص اول و دوم هستند .
البته عدم توسعه و رشد بیه ظل فراوان دیگر نیز دارد از جمله
ظل انحصاری - اجتماعی - روانی - سازگاری - فنی و قانونی و یا سوء
تفسیر (سخت و سرنوشت) عدم اعتماد مردم به یکدیگر و تشبیه بیه به
نار است که بدین مناسبت موانع مذهبی را نیز باید نام برد بهر حال
احد داریم که در آتیه با توجه و همکاری مردم و شرکتها و سازمانهای
بیه ای این مهم به پایه ای از رشد و گسترش برسد که کمال مطلوب شخص
اول کشور میباشد " کمال مطلوب ما این است که سرنوشت هر فرد ایرانی
از هنگامیکه بد دنیا میآید تا وقتی که دیده از جهان فرو میفتد با انواع
بیه ها از قبل بیه تحصیلی و بیماری و حوادث و بازگشتگی و کجولت
و غیره تأمین گردد و حتی این توجه بعدی برسد که استعداد های ذاتی
افراد نیز بیه شوند (۲)

-
- ۱- نشر روزنامه مقاله آقای دکتر فرهنگ مهر تحت عنوان موانع رشد و گسترش بیه در ایران
  - ۲- بیه و انواع شرایط آن تألیف آقای محمد باقر تاج بخش
  - ۳- نقل از پیاپاشا هشتاد و آریا مهر کیه مناسبت روز بیه ما در فرموده اند .

فصل اول

پیدایش بیمه

گروه بیشتر انشعده ان طرده دارند که بیمه پیشگامین از واسطه -

قرن هفدهم در جهان رایج گشته است لیکن طمای معاصر با تحلیق و مطالعات

تاریخی و استقیا طاز قرائن موجود می باشد و از چهار قرن قبل از میلاد مسیح ^{قد} در

یکی از مورخین بنام روشارتوس (ARTHUR) در کتاب تاریخ خود

چنین نقل میکند :

" در بازار بوده فروشان آهن بابت هر غلامی که خریداری می شد یک درهم فروزق

بیمه پرداخت میگردید " باین ترتیب که اگر غلام یا کنیز فرار می کرد بوده فروزق مجبور

بود پول صاحب غلام یا کنیز را بپردازد یا آنکه غلام را بید کند و تحویل دهد . بمرای

فرار هر غلام هشت درهم غرامت تعیین شده بود حال اگر ارزش غلام بیشتر یا کمتر

از این مبلغ بود دیگر مسئولیتی متوجه بوده فروزق نمیگردد ملاحظه می شود که این

آن عمل امروزه در بازارهای بیمه جهانی انجام می پذیرد بدین معنی که دروازی -

در یافت حق بیمه از یک گروه مشابه بیمه ای به زبان دیده های آن گروه خسارت

پرداخت میگردد .

در آن هنگام اگر غلام فرار می کرد با توجه بوسائل آنروز در نظر گرفتن اینکه فراری

میدانست چنانچه دستگیر شود علاوه بر آنکه همیشه غلام واسیران باب خواهد بود

به طبع مورد ازار برده فروش و عمل خلاقی که مرتکب شده مستوجب
عذاب و شکنجه نیز خواهد بود. طبعاً ایاتام توانمغلی ساختن خود ^{شاید} میگرد
و نظریاً "غلام فراری دیگر گرفتار برده فروش نمیشد برده فروش نیز که ول تاجر
امروزی را در کار خود داشت نمیتوانست برای پیدا کردن پاک غلام دست از
داد بکشد. بشهد برای فرار از تافته قیمت غلام فراری نهان بیشتری را متحمل
گردد تا گریز خسارت را میسر داشته ولی هیچگاه در این گونه موارد "علاقه‌مندی
متوجه برده فروش نمیشد زیرا از هر صد غلام که میفروخت تنها چند نفر فرسار
میکردند و قیمت آنها نیز از حق بیمه دریافتی تامین میگردد که اغلب حسب
بیمه دریافتی از ارزش غلامان بیشتر بود.

گرچه این عمل در آن زمان یک نوع قمار بود لیکن با مطالعه کیفیت آن
این نتیجه حاصل میشود که مردم ۲۳۰۰ سال پیش بدون آگاهی از حقیقت
بیمه ^{علاقه‌مندی} رواج داده اند. تنها فرقی که بین بیمه آن زمان و امروز وجود دارد
اینست که بیمه در آن عهد به نفع یک نفر بود و جنبه سخت آزمایی و قطره‌اشست
در حالی که امروز نفع اجتماع و در همین حال خود نوعی از فعالیت اقتصادی
به شمار می‌رود. (۱)

۱- نقل از نشریه شرکت سهامی بیمه ایران که به مناسبت بیستین سال -
تاسیس آن شرکت در ۱۳۳۶ منتشر گردیده است.

بجهت به طبع وانی ایجابی حاکمیت تجارت در مقابل خطرهای
کشتی وانی در زمان دریایی بوجود آید . در قرن چهاردهم یکی از مشکلات
تجارتی یونان که سرآمد تجارت مصر خود محسوب میشوند این بود که
نمی توانستند از سرمایه داران وام بگیرند و نیازند بهای سفلی خویش را
رفع سازند زیرا درین صبح و باخواری و احرام می دانست سرمایه داران هم
حاضر نبودند و بهره سرمایه خود را به دیگری وام داده به خطرسو
انند ازند . خطرهایی که وام دهند و اتهدید میکرد یکی آن بود که
کشتی حامل کالا غرق شده به ساحل نرسد دیگر آنکه تاجر وام گرفته خود
کرده ورشکست شود .

بنابراین به منظور گشودن گره از کار تجارتی که کار انداختن سرمایه ترسند
و احتراز از مخالفت ایشان طرق مختلفی ارائه میشد .

یکی از این راهها پرداخت وام تمام با شرط بندی بود که در سال ۱۳۴۲
میلادی بین روسیه با مرصوم گردیده و نام (**NOTICHI FOMIS**) خواننده
میشد و آن بدین ترتیب بود که شخص وام دهنده در مقابل تاجر وام گیرنده
تعهد میکرد که هرگاه کشتی در طول مسافرت غرق یا مورد حمله دزدان دریایی
قرار گیرد از مبلغ وامی که پرداخته است صرف نظر نماید ولی هرگاه کشتی سالم

به ساحل برسد مجلس به عنوان حق تعیین ارقام گرفته مطالعه نماید .
اندیشه ابتدائی بیمه بدین گونه بدیده آمد و رفته رفته توسعه نیابد (۱)
ولی باید دانست که پیدایش رشته های مختلف بیمه مشاهده هم زمان
نبوده است برای روشن شدن چگونگی پیدایش انواع رشته های قدیمی
بیمه زیلا با اختصار به شرح تاریخچه آنها میپردازیم .

بیمه دریایی

بیمه حمل و نقل دریائی بدین شک قدیمی ترین نوع بیمه بوده و -
دارای سوابق تاریخی و کهن می باشد عده ای معتقدند که یونانیان در سه
هزار سال پیش برای نخستین بار طریقه ای از بیمه های دریائی را رواج -
دادند و برخی را اعتقاد بر اینست که فنیقی ها در این رشته معلم یونانیان قد
بوده اند .

نخستین بیمه ای که در یونان معمول گردید گروگان کشتی بود بدین معنی
که صاحب کشتی که حامل کالا بود در دریا حرکت میکرد به اعتبار کشتی و محمولات
آن مجلس اهلان گان و اشخاص دیگر فروش میگرفت که با سود بیشتری هنگام
بازگشت کشتی کارسای نماید ولی اگر بر حسب تعادف کشتی گروگان دستگیر

۱- بیمه برای همه زبان ها ، تألیف آقای محمدولی جوهریان چاپ دوم .

امواج دریا و طوفان گردیده و در نتیجه فرق می شد طبعاً صاحب کشتی از برداشت دین خود بگری بود و وام دهنده حق مطالبه وامی را که داده بودند داشت .

بصرف این طریق صاحبان کشتی را بر آن داشت که تعداد — بیشتری کشتی بکارند از نزد و در مقابل به تناسب کشتیها مالغ بیشتری وام بگیرند مضافاً بر اینکه با افزایش تعداد کشتی و افزایش متناسب و — مستقیم مبلغ وام و منافع میزان ریسک محدود تر میشد . ظاهراً این عمل بازرگانان رایجی ای باه بیمه نداشت ولی در حقیقت بر اساس یک نوع اصل ریاضی که همان حساب احتمالات باشد قرار میگرفت و تصدیق بیمه بر اساس — همانی تصویر طبعی مستقر میگشت .

بلکه گویا نخستین طبعی بودند که بیمه را عملاً مورد نظر قرار داده و از آن بهره برداری کرده اند ولی عده ای از مورخین را طبعی میسر این است که سال ۱۰۰۰ ایتالیا آنها را این عمل صادر تر زنده اند شکسپیر نیز در ضمن تمبیرات شاعرانه خود به نحوی به بیمه اشاره نموده و سرعت گذشته است

وی در ناپلیشاه تاجرونی در قلمه شعری میگوید .

از ترابلس تا کنگور انگستان   اولسین تا سواحل عرب و هند
هیچ کشتی نتوانست نجات ^{یابد}   بازگانی نبود که خسارت نپوشد

البته وجود بیمه در انگستان در آن زمان مورد تردید می باشد از انواع
دیگر بیمه این بود که صاحب کشتی با مردی توانگر هر سر کشتی خود شرط -
میست و چنانچه کشتی سالم بر میگشت صاحب کشتی مبلغ مورد شرط را بیمه
توانگر که طرف اهود می برداخت و در غیر این صورت (غرق شدن کشتی) توانگر
بمیزان شرط مبلغی خسارت به صاحب کشتی می برداخت و صد ریج برای -
از دیاد سهم خود می آوردن میزان شرط هم برای سرمایه دار مشترک* این
تعهد را عهده دار می شدند و در حقیقت اصول بیمه دریایی از زمان سرکه
چند توانگر در یک شرط استوار گردید . بیمه نامه های دریایی اولیه در -
ایتالیا در قرن هفدهم میلادی صادر گردیده است پس از کشف آمریکا و گاهنگ
اهمیت بازگانی بسواحل مدیترانه شمالی لندن بزرگترین مرکز تجارتی اینها
گردید . در این شهر صد و بیمه نامه دریایی رونق یافت . در سال ۱۶۶۲
مجلس انگلستان قوانینی در خصوص این بیمه ها وضع کرد تا سال ۱۷۷۰ هجری
هان

دریانی در لندن بوسیله بیمه گران فردی صورت میگرفت . محل اجتماع
معدای این بیمه گران یکی از قهوه خانه های این شهر بود .
تجار در آن محل گرد می آمدند و پیشنهادات خود را در مقابل اطلاعات بیمه
اطلاع بیمه گران می رسانیدند بیمه گری که مایل به قبول تسبی از این
خطرات بود نام خود را با تضمین سهم خود در زمین پیشنهاد می نوشت و خواه
میکرد . یکی از بیمه گران این قهوه خانه ادوارد لویس بود وی در سال
۱۶۶۱ قهوه خانه مستقلی در یکی از خیابان های لندن اختراع کرد .
قهوه خانه انگیزی شهرت یافت و مرکز خطیات بیمه های دریایی گردید .
لویس در سال ۱۷۱۳ زندگی را بدوود گفت ولی خانواده او بیمه گری
راتابه امروز ادامه داده اند .

اکنون مالهای متادری است که موسسه لویس (LLOYDS) در
لندن از مراکز مهم معتبر بیمه دنیا محسوب میشود و از شهرت جهانی برخوردار
میباشد .
بیمه آتش سوزی

در قرن ۱۶ در شهرهای شمالی آلمان مانند هامبورگ شهر دارهها
اداراتی بنام " دفتر آتش " تشکیل داده و در مقابل دریافت سهمیه سالانه ای

از صاحبان منازل در صورت وقوع آتش‌سوزی جان و اموال خود را از خطر آتش‌سوزی نجات دهند.

گاهی این گونه ادارات بوسیله افراد متشکل میگردید .

در سال ۱۶۶۶ در شهر لندن آتش‌سوزی بزرگی روی داد که چون هفتاد سال

پس از آتش‌سوزی در دنیا است جا دارد چگونگی آتش‌سوزی در این زمانه نقل شود

آتش‌سوزی در ساعت یک باطاد در داخل مغازه یک نانواقی اینجاست شروع شد که گواهی

به ساختنهای مجاور که از چوب و حصیر ساخته شده بود سرایت کرد . این آتش‌سوزی

طی چهار روز ادامه داشت / ۱۳۰۰۰ خانه و ۲۰ کیلومتر را که در / ۴۰۰ خیابان

بمساحت / ۱۲۵ هکتار قرار داشت بکنی نابود گردانید و از شهر جز قسمتی کوچک باقی

نماند . این آتش‌سوزی با اینکه ضایعه جبران ناپذیری بود ولی طی سه سال بزرگی

در امر بیمه آتش‌سوزی گردید و از آن پس شرکتها و موسسات بیمه آتش‌سوزی بوجود آمدند

اولین شرکت سهامی بیمه آتش‌سوزی در انگلستان بنام " شرکت هند شرقی " در اوایل قرن

۱۷ تأسیس یافت .

بیمه خسارت

بیمه خسارت اشکال امروزی بعد از بیمه های دریایی و آتش‌سوزی بوجود آمد با اینحال

ریشه ای بسیار کهن دارد . دو قرن بعد از میلاد مسیح یکی از مشاهیر حقوقی

رومی بنام اولپین (ULP IEN) جدول مرگ و میری ترتیب داد و توانایی برای

وقت و حجت و صلح کرد که نسبت بزرگی از آن در قرن نوزدهم و در همه های جهانی
ارباب مورد استفاده قرار گرفت .

در روزهای بعد از وجود دولت که با دریافت وجهی از افراد همه های گن و
در آن افراد خانواده ها را تا همین و تراش هم به باز ماندگان می برداخت در مصر
قدیم سنگتراشان اهرام و در یونان صنف نظامین صند و قهای تعاونی تشکیل می
دادند و به باز ماندگان اعضای مطلوبی کمک می کردند .

در آثار قرن وسطی اولین نشانه از قرارداد بیمه مستقری دیده شده است در قرن
شانزدهم افرادی روی زنده ماندن یا مرگ پادشاهان و اشخاص معروف شرط بندی
میکردند ولی از آنجا که در این شرط بندی ها طبیعا یکی از طرفین در انتظار
با آرزوی مرگ شخص مورد نظر بود و احیانا " او را به ایجاد توطئه ای بر ما نگذاشت
فالبه " این گونه شرط بندیها غیر قانونی بود و خلاف مصالح اجتماعی تشخیص داده
میشد همین مسئله موجب طلب ماندگسی بیمه های مصر در سالیان دراز گردید
اولین بیمه شاه مصر در انگلستان منضم به یک بیمه قمار در پاریس صادر گردید .
در آن موقع بردگان ارزش تجاری داشتند و مانند کالا خرید و فروش و از بند ری
به بند دیگر حمل میشدند که نوبت آنان موجب زیان طالی برای صاحبان آنها نبود
این خطر نوبت مانند زیانهای دیگر محصولا می گشتی بیمه میگردد . در قسرن